

ПРОГРАМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА АКТЮЕРИ БЪЛГАРСКО АКТЮЕРСКО ДРУЖЕСТВО

КОНСПЕКТ

Модул Р102. “ПРИНЦИПИ И ПРАКТИКА НА ОБЩОТО ЗАСТРАХОВАНЕ”

Модул Р102 “Принципи и практика на общото застраховането” е продължение на програмата за професионално обучение и квалификация на Българското Актюерско Дружество (БАД).

Цел:

Този модул е част от специализираните практически модули и цели курсистите да придобият способности да прилагат принципите на актюерското планиране и контрол в общозастрахователните и здравноосигурителните компании.

Връзки с други модули:

Модулите М102 “Вероятности и статистика”, М103 “Статистически методи” въвеждат основните принципи и техники, които ще бъдат доразвити в този модул.

Крайни резултати:

Раздел I. Общо застраховане

При завършване на настоящия модул всеки курсист трябва да е способен да:

- (а) дефинира основните термини използвани в общото застраховане;
- (б) описва основните видове общозастрахователни продукти от гледна точка на:
 - нуждите на клиентите
 - финансовите и други рискове за застрахователя, включително капиталовите изисквания и възможните ефекти върху платежоспособността
- (в) описва основните видове презастрахователни договори и кога се използва всеки един от тях;
- (г) описва основните източници на риск за една общозастрахователна компания и как биха повлияли те на платежоспособността ѝ;
- (д) описва важността на качеството на данните за оценка на рисковете и да определя проверките, които трябва да се направят;
- (е) определи основните актюерски изследвания, които се правят за застрахователите по общо застраховане;
- (ж) описва основните методи за тарифиране в общото застраховане;
- (з) изгради подходяща тарифна основа за общозастрахователни продукти зависеща от:
 - подписваческите условия
 - презастрахователните договори
 - инвестициите
 - планираната печалба

- условията по полиците, например самоучастие
 - разходите
 - правилата за подновяване
- (и) описва основните методи за образуване на резерви в общото застраховане
- (й) развие подходяща база за изчисление на резервите зависеща от:
- различните причини за изчисляване на резервите
 - предположенията, подходящи за различните случаи
 - причините защо предположенията могат да бъдат различни от тези при тарифирането
 - причините за избора на различни методи
 - допусканията за бъдеща инфлация
 - дисконтиране или не заради дохода от инвестиции
 - вероятни източници на несигурност
- (к) развие подходяща презастрахователна програма за застраховател по общо застраховане;
- (л) развие подходящи модели за целите на финансовото планиране;
- (м) описва основните принципи за инвестиране на активите на общозастрахователната компания и да познава основните фактори, влияещи върху избора на инвестициите и как тези фактори влияят на избора на активи;
- (н) описва методите и принципите на счетоводството на общозастрахователните компании;
- (о) в съответствие с актюерския контролен цикъл да обясни защо трябва да се наблюдава и анализира опита на застрахователя и да опише основните показатели за това:
- щети и изложеност на риск
 - тенденции на развитие на портфейла
 - тенденции и бюджетиране на разходите
 - технически резултат по източници на бизнес, вид на общозастрахователните продукти в портфейла, канали на продажби и др. фактори
 - анализ на прогнозната печалба по източници на бизнес и да може да прилага резултатите от такива анализи в:
 - дизайн на общозастрахователни продукти
 - тарифиране
 - образуване на достатъчни резерви
 - изработване на адекватна презастрахователна програма
 - финансово планиране
 - инвестиционна политика и съответствие между активите и задълженията
 - финансов контрол върху ефектите на дългоопашатия бизнес
 - анализ на платежоспособността след което да може да прави актюерски заключения за:
 - оценка на поетите рискове от общозастрахователната компания
 - капиталовите изисквания към компанията
 - възвращаемостта на капитала
- (п) да познава, анализира и имплементира основните пазарни тенденции за различните общозастрахователни продукти;

(р) да познава и да прилага изискванията на данъчното и застрахователно законодателство и на регулаторните и надзорни принципи в актюерския контролен цикъл:

- да дефинира основните принципи на данъчно облагане
- да анализира ефекта върху печалбата на общозастрахователната компания в зависимост от техниките на заделяне на резерви
- да прилага изискванията на регулаторните и надзорни органи за общозастрахователните компании, съобразно местното законодателство и основните Европейски и международни практики.
- да описва и спазва установените със законодателството и професионалните стандарти за актюерската професия
- да описва основните стъпки на изчисление на границата на платежоспособност
- да описва основните източници на риск, факторите, от които те се обуславят и тяхното влияние при проектиране на бъдещия бизнес и платежоспособността на компанията

(с) да познава и да прилага основните принципи на тарифиране, като се вземат предвид:

- идентификация, дефиниция и относителна важност на тарифоопределящите фактори
- капиталовите изисквания и възвращаемостта на капитала
- управление на риска
- инвестиционна политика
- позиции в общите условия на продуктите и управление на лимитите на самозадържане и франшизи
- презастрахователните ефекти при различен избор на презастрахователна програма
- ефекта на новия бизнес и подновяващите се договори
- законодателно установени изисквания към продуктите, съобразно основните Европейски и международни практики

(т) да анализира различни подписвачески, маркетингови и презастрахователни стратегии на развитие на бизнеса по общо застраховане;

Раздел II. Здравно осигуряване

При завършване на настоящия модул всеки курсист трябва да е способен да:

- (а) разбира основните термини в здравното осигуряване;
- (б) описва и разбира основните видове договори;
- (в) изброява принципите на дизайн на здравноосигурителните договори;
- (г) разбира оперативната среда, в която здравноосигурителните продукти и услуги се търгуват;
- (д) разбира и прилага техниките за ценообразуване на здравноосигурителните продукти
- (е) познава основните видове риск за една здравноосигурителна компания;
- (ж) описва основните методи за управление на риска;
- (з) описва основните методи за оценка на резервите в една здравноосигурителна компания;
- (и) познава основните предположения, които оказват съществено влияние при ценообразуването и оценката на резервите;
- (й) познава българската нормативна уредба;

Темите, които са покрити от Модул Р102 са следните:

Раздел I. Общо застраховане

1. Основни термини използвани в общото застраховане.
2. Основни видове застрахователни продукти.
3. Основни характеристики на общозастрахователния бизнес.
4. Основни характеристики на щетите.
5. Подписваческа дейност.
6. Презастрахователни и съзастрахователни договори в общото застраховане.
7. Определяне на подходящи презастрахователни договори в зависимост от капитала на застрахователя и покритите рискове.
8. Описание и оценка на данните, използвани от актюера в общото застраховане.
9. Анализ на миналия опит за целите на тарифирането (ценообразуването) в общото застраховане.
10. Анализ на общозастрахователния портфейл.
11. Влияние на промените в застрахователния портфейл върху дейността на общозастрахователната компания.
12. Наблюдение на ефекта от промяна в тарифите.
13. Анализ на разходите.
14. Тарифиране.
15. Системи за определяне на премиите на база опита.
16. Определяне на подходяща тарифна основа за продукти в общото застраховане.
17. Влияние на големите искове, съдебните решения, застрахователния цикъл и инфлацията върху застрахователните премии и техническите резерви.
18. Влияние на икономическата среда.
19. Модел на несигурност в честотата и сумата на щетите.
20. Видове застрахователни резерви и методи за формирането им:
 - 20.1 пренос-премиен резерв,
 - 20.2 допълнителен резерв за неизтекъл риск;
 - 20.3 резерв за висящи плащания:
 - 20.3.1 резерв за предявени щети;
 - 20.3.2 резерв за възникнали, но непредявени щети;
 - 20.3.3 резерви за ликвидационни разходи;
21. Оценка на активите и задълженията в общото застраховане.
22. Принципи на инвестиране на активите в общото застраховане.
23. Изисквания за съответствие на активите и задълженията на застраховател по общо застраховане и актюерски техники, използвани за изграждане на подходяща стратегия.
24. Оценка на платежоспособността на застрахователната компания.
25. Оценка на активите.
26. Оценка на задълженията.
27. Задължителна граница на платежоспособност.
28. Динамична оценка на платежоспособността.
29. Основни принципи заложи в проекта “Платежоспособност 2”.
30. Описание на счетоводните принципи на общото застраховане.

31. Интерпретация на счетоводството в общото застраховане, основни характеристики при анализа на застраховател, ключови стойности и отношения, анализиране на ключовите стойности и отношения.
32. Практика на общото застраховане в България.
33. Нормативна уредба на Р.България, касаеща общото застраховане:
 - Основни видове продукти според действащото законодателство.
 - Технически резерви (същност; видове; общи правила за изчисляване; ред и методика за образуване на резервите; принципи и методи, които се прилагат при изчисляването им и др.).
 - Изчисляване на границата на платежоспособност и на собствените средства (определяне на границата на платежоспособност; методи за изчисление, коригирана платежоспособност; елементи, които се включват при изчисляване на собствените средства; допълнителен надзор върху платежоспособността на застрахователя и презастрахователя и др.).
 - Ролята на отговорният актюер в общото застраховане според законодателството в България.
34. Основни европейски и международни практики.

Раздел II. Здравно осигуряване

1. Основни видове здравноосигурителни продукти.
2. Основни принципи на дизайн на здравноосигурителните продукти.
3. Оперативна среда:
 - Методи на продажба
 - Видове разходи и комисионни
 - Влияние на инфлацията върху обезщетенията, премиите и разходите
 - Регулаторна среда
4. Техники за ценообразуване:
 - Налични данни
 - Предположения
 - Метод на уравнението на стойността
 - Техники на паричния поток
 - Оценка на груповия риск
 - Опции
 - Гаранции
5. Видове риск.
6. Използване на презастраховане за управление на риска.
7. Други методи за управление на риска.
8. Оценка на резервите:
 - Статистически оценки
 - Използване на стохастически и детерминистични процеси
 - Нормативни изисквания
 - Оценка на миналия опит
9. Предположения при ценообразуването и оценката на резервите:
 - Заболеваемост
 - Смъртност
 - Напускания

- Стойност на щетите
 - Разходи
 - Доход от инвестиции
 - Данъци
 - Граница на платежоспособност
 - Изисквания за печалба
10. Практика на здравното осигуряване в България:
- Нормативна уредба на Р България, касаеща здравното осигуряване.
 - Основни видове продукти според действащото законодателство.
 - Технически резерви (същност; видове, общи правила за изчисляване; ред и методика за образуване на резервите; принципи и методи, които се прилагат при изчисляването им и др.).
 - Изчисляване на границата на платежоспособност и на собствените средства (определяне на границата на платежоспособност; методи за изчисление, коригирана платежоспособност; елементи, които се включват при изчисляване на собствените средства; допълнителен надзор върху платежоспособността на здравно осигурителните дружества и др.).
 - Ролята на отговорния актюер в здравното осигуряване според законодателството в България.
11. Основни европейски и международни практики.

Списък с материали и специализирана литература:

1. Лекционни записки на Института на актюерите (превод от английски език). Българско актюерско дружество. София, първо издание 1995 г., второ издание 2006 г.
2. Лекционен материал, изготвен от Роб Рускони. Българско актюерско дружество. София, 2006 г.
3. Benjamin, B. General Insurance. The Institute of Actuaries and the Faculty of Actuaries in Scotland, 1991.
4. Booth, P. M.; Chadburn, R. G.; Cooper, D. R. et al (1999) *Modern actuarial theory and practice*. Boca Raton, FL: Chapman & Hall. 716 pages. ISBN: 0849303885.
5. Daykin, C. D.; Pentikäinen, T.; Pesonen, M. (1994) *Practical risk theory for actuaries*. London: CLC Press. 545 pages. ISBN: 0412428504.
6. Dorfman, M.S. (1987) *Introduction to insurance*. Prentice Hall.
7. Claims Reserving Manual. Volume 1, Institute of Actuaries.
8. Claims Reserving Manual. Volume 2, More advanced methods. Institute of Actuaries.
9. England, P.D. and Verrall, R.J. (2002) Stochastic claims reserving in general insurance. *British Actuarial Journal*, **8(3)**, 443-544. September 2005 19
10. Garner, J.C. Health Insurance Answer Book. ASPEN Publishers, ISBN 0-7355-5358-0
11. Hart, D. G.; Buchanan, R. A.; Howe, B. A. (1996) *The actuarial practice of general insurance*. 5th ed. Sydney: Institute of Actuaries of Australia. 592 pages. ISBN: 0858130556.
12. Haberman, S.; Pitacco, E. (1999) *Actuarial models for disability insurance*. Boca Raton, FL: CLC Press. 280 pages. ISBN: 0849303893.

13. Huebner, S.S.; Black, K. and Cline, R.S. (1982) *Property and liability insurance*. Prentice Hall. IAA (2004) *A global framework for insurer solvency assessment*. Report of the Insurer Solvency Assessment Working Party.
14. Mikosh, T. (2004) *Non-life Insurance Mathematics*. Springer-Verlag, Berlin.
15. O'Grady, F. T. (ed) (1988) *Individual health insurance*. Schaumburg, IL: Society of Actuaries. ISBN: 093895900X.
16. Riegel, R., Miller, J.S. and Williams, C.A. (1976) *Insurance principles and practices: property and liability*. Prentice Hall
17. Soule, C. E. (1994) *Disability income insurance: the unique risk*. 3rd ed. Homewood, IL: Business One Irwin. 300 pages. ISBN: 1556239580.
18. Straub, E. (1988) *Non-life insurance mathematics*. Berlin: Springer; Swiss Association of Actuaries. 136 pages. ISBN: 3540187871.
19. Sundt, B. (1991) *An introduction to non-life insurance mathematics*. 2nd ed. Karlsruhe: Verlag Versicherungswirtschaft. 163 pages. ISBN: 3884872559.
20. Taylor, G. C. (1986) *Claims reserving in non-life insurance*. Amsterdam: North-Holland. 232 pages. ISBN: 0444878467.

Законодателство в България (основни нормативни документи):

1. Кодекс за застраховането.
2. Закон за здравното осигуряване.
3. Закон за комисията за финансов надзор.
4. Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25.11.2009 г. относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Плажежоспособност II).
5. Делегиран регламент (ЕС) 2015/35 на Комисията от 10.10.2014 г. за допълнение към Директива 2009/138/ЕО.
6. НАРЕДБА №51 от 28.04.2016 г. за собствените средства и изискванията за платежоспособност на застрахователите, презастрахователите и групите застрахователи и презастрахователи.
7. НАРЕДБА №53 от 23.12.2016 г. за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователи, презастрахователи и Гаранционния фонд.
8. НАРЕДБА № 31 от 2.08.2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането, които отговорният актюер заверява.